

Samenvatting van de notitie die Rijkswaterstaat heeft opgesteld in verband met gewijzigde regelgeving en Aziatische duizendknopen.

Het verbod en de vrijstelling

Op basis van artikel 3.39 van de Wet natuurbescherming (Wnb) is het verboden invasieve exoten behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten, of eieren van deze exoten te verhandelen of in bezit te hebben.

Het Besluit natuurbescherming (Bnb) is per 1 januari 2022 gewijzigd waardoor een drietal duizendknoopsoorten (Aziatische duizendknopen) worden aangewezen als soorten bedoeld in artikel 3.39 van de Wnb.

In de eveneens te wijzigen Regeling natuurbescherming (Rnb) worden drie vrijstellingen opgenomen, namelijk:

- als het niet-commerciële doeleinden betreft;
- als het in het kader van uitroeiing, bestrijding of beheersing is;
- als het dode Aziatische duizendknopen, dode delen of dode producten van Aziatische duizendknopen betreft.

Op basis van de Wet op de economische delicten (WED) zijn overtredingen van voorschriften, gesteld bij of krachtens artikel 3.39 van de Wnb een economisch delict.

Op basis van de WED is sprake van een misdrijf als het delict opzettelijk is begaan en in andere gevallen is sprake van een overtreding.

Ook grondtransport valt onder het verbod

Het onder zich of voorhanden hebben, vervoeren of ten vervoer aanbieden (van delen van invasieve exoten) wordt expliciet aangemerkt als verhandelen. Gelet op deze ruime definitie maakt het hierbij niet uit dat het niet gaat om de delen van de Aziatische duizendknoop zelf, maar om de delen van de Aziatische duizendknoop die onderdeel zijn van grond die wordt getransporteerd.

Hoewel de bedoeling van de wijziging van het Bnb met name lijkt te zijn om de verkoop van de Aziatische duizendknoop te verbieden, is grondtransport gelet op de definitie van 'verhandelen' dus ook begrepen onder het verbod.

Het (al dan niet opzettelijk) vervoeren en onder je hebben van Aziatische duizendknopen valt, behoudens de vrijstellingen, onder het verbod uit artikel 3.39 van de Wnb.

Uit de toelichting op de wijziging blijkt de ratio achter deze vrijstelling als volgt:

Het is niet wenselijk het bezit, anders dan voor commerciële doeleinden, te verbieden. Aziatische duizendknopen zijn in Nederland al wijdverspreid in het milieu. Deze planten kunnen onopgemerkt groeien op publieke en private terreinen. Het is niet redelijk om terreineigenaren te bestraffen voor de aanwezigheid (het bezit) van Aziatische duizendknopen.

De aanname is dat grond in het algemeen voor commerciële doeleinden wordt verhandeld of dat dit in het maatschappelijk verkeer in ieder geval niet zonder enige tegenprestatie of voordeel plaatsvindt. De toelichting geeft echter geen uitsluitel hoe 'voor niet-commerciële doeleinden' moet worden uitgelegd. Verdedigbaar is – gelet op deze aanname - dat de vrijstelling in beginsel niet van toepassing is op grondtransport. In veel RWS-projecten wordt echter grond verplaatst binnen een plangebied, zonder dat hier direct een tegenprestatie of voordeel tegenover staat. Ook al lijkt de vrijstelling niet (primair) voor dit soort situaties bedoeld, is het goed verdedigbaar dat dergelijk grondtransport als niet-commercieel moet worden gezien waardoor de vrijstelling in dit soort gevallen wel van toepassing zou kunnen zijn.

Conclusie

Op basis van een analyse van de toelichtingen bij de wijzigingen van het Bnb en de Rnb is de conclusie dat grondtransport met (levensvatbare delen van) Aziatische duizendknoop verboden is en dat de vrijstelling in beginsel niet geldt.

Deze conclusie is wel afhankelijk van de aanname dat grondtransport in beginsel voor commerciële doeleinden plaatsvindt, waardoor de vrijstelling niet van toepassing is. Uitzondering zou kunnen zijn verplaatsing van grond binnen bijvoorbeeld een plangebied.